

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำคามผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565¹

สมคิด พรหมอ่อน²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำคามผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎีและหลักการเกี่ยวกับการป้องกันการทำคามผิดซ้ำของผู้กระทำคามผิดในคดีอาญา ตลอดจนไปถึงการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการทำคามผิดซ้ำของผู้กระทำคามผิดของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัจจุบันรูปแบบการทำคามผิดที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับเพศหรือคดีที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทั้งก่อให้เกิดผลเสียหายต่อสังคมและครอบครัวของผู้ถูกกระทำผู้ก่อเหตุบางส่วนแม้จะถูกลงโทษที่เหมาะสมและรุนแรงตามกฎหมายแล้วแต่เมื่อถูกจำคุกพ้นโทษและได้รับการปล่อยตัวผู้สังคมนั้นก็อาจมีการกลับมากระทำคามผิดซ้ำได้อีกแม้จะมีกระบวนการในการติดตามจากเจ้าหน้าที่แต่การติดตามดังกล่าวยังไม่มีความน่าเชื่อถือเป็นกฎหมายและไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการทำคามผิดซ้ำ³ และเนื่องจากรูปแบบของการกระทำคามผิดดังกล่าวกระทบต่อเนื้อตัวร่างกายและจิตใจของผู้ถูกกระทำ ทั้งนี้ จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำคามผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565⁴ ขึ้นซึ่งกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายใหม่ โดยกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้มีมาตรการพิเศษทางกฎหมายและทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขฟื้นฟู ป้องกัน และเฝ้าระวังการก่ออาชญากรรมสะท้อนขวัญ สร้างความปลอดภัยให้สังคม รวมถึงแก้ไขปัญหาและลดการกลับมากระทำผิดซ้ำ โดยกฎหมายจะบังคับใช้กับผู้ที่ทำคามผิดในคดีฆาตกรรม การข่มขืนกระทำชำเรา การกระทำคามผิดทางเพศกับเด็ก การทำร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย การทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้รับอันตรายสาหัส รวมทั้งการนำตัวบุคคลไปเรียกค่าไถ่ ซึ่งมาตรการป้องกันและแก้ไขการกระทำคามผิดซ้ำโดยอ้อมที่มีอยู่แต่เดิมหรือพอจะใกล้เคียงกันได้

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการทำคามผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนียผล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์จตุพร วงศ์ทองสรรค์ และรองศาสตราจารย์จรัส เล็งวิทยา

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดอำนาจเจริญ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ชัชทพงษ์ เชื้อดี, “หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังตามพระราชบัญญัติป้องกันการทำคามผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรงพ.ศ. 2565,” วารสารสหศาสตร์ศรีปทุมชลบุรี 9, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2576): 2.

ประเทศไทย⁴ และจากจากการสำรวจของกรมราชทัณฑ์พบว่าอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่พ้นโทษออกมาจากรือนจำของประเทศไทยตามที่ปรากฏในรายงานสถิติของกรมราชทัณฑ์ ในช่วง 6 เดือนแรกของปีพ.ศ. 2568 พบว่า มีผู้ต้องขังที่ถูกจองจำอยู่มากถึง 285,342 คน กระจายอยู่ตามเรือนจำและทัณฑสถาน 143 แห่งทั่วประเทศ โดยแยกตามลักษณะคดีเป็นคดีทั่วไปและคดียาเสพติด เมื่อพิจารณาเฉพาะสถิติการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง จะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวแล้วกลับมากระทำผิดซ้ำอีกอันดับหนึ่งเป็นความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มากถึง 68.4%⁵ ทั้งที่คดียาเสพติดมีมาตรการและกฎหมายเฉพาะในการควบคุมและบังคับใช้อย่างเข้มงวดอยู่แล้ว แต่ผู้ต้องหาในคดียาเสพติดยังคงเป็นกลุ่มที่กระทำผิดซ้ำมากที่สุด แม้ปัจจุบันจะมีบทบัญญัติกฎหมายให้เพิ่มโทษจำเลยที่เคยกระทำผิดอาญามาก่อนให้หนักขึ้นเพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำผิดที่ไม่สำนึกผิดกลับไปกระทำผิดอาญาซ้ำให้หนักขึ้นและเป็นการปรามผู้กระทำผิดหรือผู้ที่กำลังคิดจะกระทำผิดให้หลายจำและเกรงกลัวต่อโทษที่หนักขึ้นตามกฎหมาย⁶ แต่บทบัญญัติดังกล่าวก็ยังไม่สามารถหยุดยั้งการกระทำผิดอาญาซ้ำหลังจากพ้นโทษได้ โดยเฉพาะผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด ซึ่งถือว่าเป็นฐานความผิดที่มีผู้กระทำผิดและกระทำผิดซ้ำมากที่สุด ทำให้เกิดคำถามขึ้นมาในสังคมว่า ผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุกในเรือนจำ ไม่ได้รับการกล่อมเกลากลับใจให้กลับมาเป็นคนดีสังคม และควรจะมีมาตรการเพื่อป้องกันไม่ให้คนประเภทนี้ กลับมากระทำผิดซ้ำอีก⁷

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 จะเป็นกฎหมายใหม่ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันปัญหาการก่ออาชญากรรมที่ผู้กระทำผิดใช้ความรุนแรงหรือผู้กระทำผิดเกี่ยวกับเพศที่มีความเสี่ยงจะกระทำผิดซ้ำในรูปแบบเดิมอันเป็นอันตรายต่อสังคมส่วนรวม และจะมีผลใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาพอสมควรแล้ว แต่ยังคงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติในการนำมาตราต่าง ๆ ตามกฎหมายมาบังคับใช้⁸ เนื่องจากยังพบว่ามีกรกระทำ

⁴สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2565), หน้า 3.

⁵กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, สถิติการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง (ข้อมูล ณ วันที่ 21 มกราคม 2568) [Online], available URL: www.correct.go.th/recstats/index.php, 2568 (,b56okpo, 28).

⁶สำนักงานกิจการยุติธรรม, รายงานสถานการณ์อาชญากรรมซ้ำในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2561), หน้า 15.

⁷กรมคุมประพฤติ, รายงานประจำปีกรมคุมประพฤติ ปีงบประมาณ 2563 (กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม, 2563), หน้า 27.

⁸ปิยนุช ศรีดีพันธ์, ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565: ศึกษากรณีการบังคับใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้มีประสิทธิภาพ [Online], available URL: https://library.coj.go.th/pdf-view.html?fid=52783&table=files_biblio, 2568 (มิถุนายน, 28).

ความคิดทางอาญาซ้ำและมีการกระทำความรุนแรงมากขึ้น ด้วยเหตุดังกล่าวเหล่านี้จึงทำให้กลายเป็นประเด็นปัญหาที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาเพิ่มเติม ดังสรุปแต่ละประเด็นดังนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความผิดแก่ผู้ต้องหาที่กระทำความผิดในฐานะที่เป็นผู้เสียหายเสพติด ตามมาตรา 3

พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 มุ่งหมายให้มีกลไกทางกฎหมายเพื่อคัดกรองและติดตามผู้กระทำความผิดที่มีแนวโน้มจะกระทำความผิดซ้ำ ตามเจตนารมณ์เพื่อปกป้องสังคมจากผู้กระทำความผิดซ้ำในคดีร้ายแรง โดยเฉพาะความผิดเกี่ยวกับเพศหรือความรุนแรง โดยเฉพาะในคดีที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมของสังคม เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 3 ซึ่งระบุความผิดที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายฉบับนี้ มีความมุ่งเน้นไปที่การกำหนด “ความผิดเกี่ยวกับเพศ” หรือ “ความผิดที่ใช้ความรุนแรง” เป็นหลัก ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการกระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดเพียงอย่างเดียวมักไม่ถูกจัดอยู่ในกลุ่มความผิดดังกล่าว เว้นแต่การเสพยาเสพติดนั้นจะนำไปสู่การกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ความผิดต่อชีวิตและร่างกาย หรือความผิดเกี่ยวกับเพศ แต่ในกรณีของความผิดในฐานะที่เป็นผู้ “เสพยาเสพติด” และมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำสำหรับผู้กระทำความผิดกฎหมายฉบับนี้กลับไม่ได้มีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ทั้งที่ปัญหาผู้เสพยาเสพติดถือเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญของสังคมไทย แต่กฎหมายฉบับนี้ไม่สามารถนำมาตราการใดๆ มาบังคับใช้เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำหรือฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้เสพยาเสพติดได้ ส่งผลให้ขาดกลไกทางกฎหมายในการติดตาม ดูแล หรือบำบัดฟื้นฟูผู้เสพยาเสพติดหลังพ้นโทษอย่างต่อเนื่อง ทั้งที่กลุ่มนี้มีโอกาสสูงที่จะหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำและสร้างปัญหาอาชญากรรมในสังคม ซึ่งการละเว้นไม่กำหนดความผิดฐานเสพยาเสพติดไว้ในมาตรา 3 ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญหลายประการ ทั้งในเชิงนโยบายสาธารณะและการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากผู้เสพยาเสพติดจำนวนมากมีพฤติกรรมการใช้ซ้ำอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นความเคยชิน และในหลายกรณีอาจเป็นจุดเริ่มต้นของการกระทำความผิดอื่น เช่น ความรุนแรงในครอบครัว อาชญากรรมต่อร่างกาย หรือการล่วงละเมิดทางเพศ และการที่กฎหมายฉบับนี้ไม่ได้มีการบัญญัติรวมความผิดฐานเสพยาเสพติดไว้ในมาตรการควบคุมหรือฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนั้น ทำให้ไม่สามารถนำมาตราการทางจิตวิทยา สังคม หรือแพทย์ มาใช้ในการติดตาม ป้องกัน หรือบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดกลุ่มนี้อย่างเป็นระบบ ทั้งที่ในทางปฏิบัติ ผู้เสพยาเสพติดจำนวนไม่น้อยมีปัจจัยเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำซึ่งสังคมควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุนี้จึงควรแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อความในมาตรา 3 ให้ครอบคลุมถึง “ผู้กระทำความผิดในฐานะที่เป็นผู้เสพยาเสพติดในลักษณะที่มีพฤติกรรมเสพซ้ำหรือเป็นอันตรายต่อสาธารณชน” โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้เสพมีประวัติการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงหรือความผิดเกี่ยวกับเพศ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และควรจัดทำหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนสำหรับการประเมินว่า ผู้เสพยาเสพติดรายใดเข้าข่ายเป็น “ผู้มีพฤติกรรมเสพซ้ำ” หรือ “ผู้มีความเสี่ยงสูง” ต่อการ

กระทำผิดร้ายแรงควบคู่กับการกำหนดความผิด ควรมีการวางแนวทางมาตรการฟื้นฟูผู้เสพที่มีพฤติกรรมเสพซ้ำอย่างยั่งยืน เช่น การบำบัดในระบบควบคุมตามคำสั่งศาล การติดตามหลังการบำบัด และการสนับสนุนทางสังคม เพื่อลดโอกาสการกลับไปเสพซ้ำหรือลงมือกระทำผิดอื่น

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความผิดแก่ผู้ต้องหาที่กระทำผิดในฐานที่เป็นผู้จำหน่ายยาเสพติด ตามมาตรา 3

มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ได้กำหนดลักษณะของความผิดที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ แต่กลับไม่มีบทบัญญัติใดที่กล่าวถึงหรือครอบคลุมถึงผู้กระทำผิดในฐานเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติด ทั้งที่การจำหน่ายยาเสพติดถือเป็นพฤติกรรมที่มีผลกระทบต่อสังคม มีลักษณะเป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อย และก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางสุขภาพและความมั่นคงในวงกว้าง ซึ่งการที่กฎหมายไม่ได้กำหนดความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดไว้ภายใต้ขอบเขตของมาตรการควบคุมตามกฎหมายฉบับนี้ ก่อให้เกิดช่องว่างสำคัญในเชิงนโยบายการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดซ้ำ เพราะผู้จำหน่ายยาเสพติดบางรายมีพฤติกรรมในลักษณะทำซ้ำ เป็นระบบ และต่อเนื่อง ซึ่งควรถูกจัดให้เป็นกลุ่มเสี่ยงที่ต้องได้รับการควบคุมหรือฟื้นฟูตามมาตรการทางกฎหมายหรือทางจิตสังคม เช่นเดียวกับความผิดในกลุ่มที่กฎหมายได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ การละเว้นไม่กำหนดความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดไว้ในมาตรา 3 ยังสะท้อนถึงความไม่สอดคล้องกันของแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเชิงบูรณาการ เพราะแม้จะมีมาตรการลงโทษตามกฎหมายอื่นอยู่แล้ว แต่การขาดกลไกเฉพาะในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ย่อมทำให้ระบบกฎหมายขาดประสิทธิภาพในการจัดการกับต้นเหตุเชิงพฤติกรรมของผู้กระทำผิดซ้ำในลักษณะเดียวกัน

ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 โดยเฉพาะในมาตรา 3 ให้มีการบัญญัติความผิดและบทลงโทษสำหรับ "ผู้จำหน่ายยาเสพติด" โดยเฉพาะเจาะจงจะเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้กฎหมายมีความสมบูรณ์ ชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในการปราบปรามยาเสพติด การมีฐานความผิดที่เฉพาะเจาะจงจะช่วยให้กระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินการกับผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสมกับบทบาทและความร้ายแรงของการกระทำอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมได้อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม อีกทั้งจะช่วยเสริมความครบถ้วนของระบบกฎหมาย เพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคมในด้านความปลอดภัยและความยุติธรรมอย่างแท้จริง

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการรับรองสิทธิในการยินยอมให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ของผู้กระทำผิด ตามมาตรา 21

มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลในการกำหนดให้ผู้กระทำผิดเข้ารับมาตรการทางการแพทย์ ซึ่งมีเจตนารมณ์อันดีในการแก้ไขและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ อย่างไรก็ตาม

บทบัญญัติดังกล่าวกลับมีจุดอ่อนสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองสิทธิของผู้กระทำความผิดอย่างมีนัยสำคัญ นั่นคือ การที่มาตรา 21 ไม่ได้บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดมีสิทธิที่จะให้ทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย หรือบุคคลที่ตนร้องขอเข้าร่วมรับฟัง ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการตัดสินใจขณะให้ความยินยอมในการใช้มาตรการทางการแพทย์ ซึ่งการที่มาตรา 21 มิได้บัญญัติให้มีทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมายร่วมอยู่ในกระบวนการให้ความยินยอมของผู้กระทำความผิด ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการที่กระทบต่อหลักสิทธิมนุษยชนและความชอบธรรมของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งขัดกับหลักการยินยอมโดยสมัครใจและมีความเข้าใจอย่างแท้จริง (informed consent) เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมมักอยู่ในภาวะเปราะบางทางจิตใจ อ่อนไหวต่อแรงกดดัน และอาจขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของตน การตัดสินใจยินยอมให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อร่างกาย จิตใจ และชีวิตในระยะยาว ควรเกิดขึ้นภายใต้บริบทที่ผู้กระทำความผิดได้รับข้อมูลอย่างครบถ้วน และสามารถพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ อย่างมีสติรอบคอบ การไม่มีทนายความหรือที่ปรึกษาทางกฎหมายหรือบุคคลที่ไว้วางใจอยู่ร่วมในกระบวนการนั้น ย่อมทำให้ผู้กระทำความผิดขาดโอกาสในการประเมินผลกระทบอย่างรอบด้าน หรืออาจรู้สึกไม่กล้าปฏิเสธแม้มีความไม่สบายใจ อีกทั้งการให้ความยินยอมที่จะเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาทางการแพทย์ อาจมีผลกระทบต่อสิทธิในเนื้อตัวร่างกายและเสรีภาพของบุคคลนั้น ควรเป็นกระบวนการที่เกิดจากเจตจำนงเสรีและความเข้าใจอย่างถ่องแท้ มิใช่เพียงแค่การลงนามในเอกสารเท่านั้น ในกรณีของผู้กระทำความผิดซึ่งอยู่ในสภาพที่อาจมีข้อจำกัดทางด้านความเข้าใจ เช่น ความเครียด สภาพจิตใจ หรือการขาดความรู้ทางกฎหมาย การให้ความยินยอมโดยลำพังโดยไม่มีที่ปรึกษาอิสระ อาจถือเป็นการยินยอมที่ไม่สมบูรณ์หรือถูกบังคับทางอ้อม อย่างไรก็ตาม การที่ไม่มีบุคคลภายนอก เช่น ทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย ทำหน้าที่เป็นพยานรับรองว่า การยินยอมเกิดขึ้นโดยสมัครใจ ได้รับข้อมูลครบถ้วน และปราศจากการบีบบังคับหรือชักจูง อาจทำให้ยากต่อการพิสูจน์ภายหลังว่าการยินยอมนั้นเป็นไปโดยสุจริตและชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อโต้แย้งทางกฎหมายและความยุ่งยากในกระบวนการยุติธรรมในอนาคต

ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 21 ให้มีการบัญญัติอย่างชัดเจนถึงสิทธิของผู้กระทำความผิดที่จะมีทนายความ หรือที่ปรึกษากฎหมาย หรือบุคคลที่ร้องขอเข้าร่วมรับฟัง ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือในการตัดสินใจขณะให้ความยินยอมใช้มาตรการทางการแพทย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างสมบูรณ์ โปร่งใส และเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้กระทำความผิดอย่างแท้จริง การปรับปรุงนี้จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และทำให้เจตนารมณ์ของมาตรา 21 ในการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันผู้กระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565 ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั้ง 3 ประเด็นปัญหา ดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความผิดแก่ผู้ต้องหาที่กระทำความผิดในฐานะที่เป็นผู้เสียหายเสพติด ตามมาตรา 3

เดิม มาตรา 3 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีศาลมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามมาตราหนึ่งมาตราใดตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง แม้ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษในความผิดอื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ในวรรคหนึ่งก็ตาม ก็ให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับด้วย”

เห็นควรเพิ่มวรรคสาม เป็น “ตามความวรรคหนึ่ง ในความผิดดังกล่าวนี้ให้รวมถึงการกระทำความผิดอันเกิดจากใช้ยาเสพติด หรือวัตถุออกฤทธิ์ทางประสาทที่กฎหมายกำหนดให้เป็นความผิด เว้นแต่กฎหมายจะเป็นอย่างอื่น”

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความผิดแก่ผู้ต้องหาที่กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้จำหน่ายยาเสพติด ตามมาตรา 3

เดิม มาตรา 3 บัญญัติว่า “พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับแก่การกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 มาตรา 277 มาตรา 278 มาตรา 279 มาตรา 283 ทวิ มาตรา 284 มาตรา 288 มาตรา 289 มาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 และมาตรา 313 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ในกรณีศาลมีคำพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดตามมาตราหนึ่งมาตราใดตามที่ระบุไว้ในวรรคหนึ่ง แม้ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษในความผิดอื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ในวรรคหนึ่งก็ตาม ก็ให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับด้วย”

เห็นควรเพิ่มวรรคสาม เป็น “ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการจำหน่ายยาเสพติดหรือวัตถุออกฤทธิ์ให้โทษ ให้ถือว่าเป็นกรณีที่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัตินี้ เช่นเดียวกับกรณีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง”

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการรับรองสิทธิในการยินยอมให้ใช้มาตรการทางการแพทย์ของผู้กระทำความผิด ตามมาตรา 21

เดิม มาตรา 21 บัญญัติว่า “มาตรการทางการแพทย์ที่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 19 (1) ให้ดำเนินการโดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมอย่างน้อยสองคนซึ่งมีความเห็นพ้องต้องกัน ทั้งนี้ ต้องเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาจิตเวชศาสตร์และสาขาอายุรศาสตร์อย่างน้อยสาขาละหนึ่งคน หากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเห็นว่าจำเป็นต้องมีการใช้ยาหรือด้วยวิธีการรูปแบบอื่น ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อผู้กระทำความผิดยินยอม เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ให้กรมราชทัณฑ์นำผลของการใช้มาตรการทางการแพทย์ตามวรรคหนึ่ง มาใช้เป็นเงื่อนไขประกอบการพิจารณาลดโทษ พักการลงโทษ หรือให้ประโยชน์อื่นใดอันเป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดในคำพิพากษาตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้มาตรการทางการแพทย์ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนดในกฎกระทรวงโดยข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ”

เห็นควรเพิ่มวรรคสี่ เป็น “ตามความในวรรคหนึ่ง ในการให้ความยินยอมของผู้กระทำความผิดนั้น ให้มีทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมายหรือบุคคลที่ผู้กระทำความผิดร้องขอให้ร่วมรับฟังช่วยเหลือในการตัดสินใจก่อนที่จะให้ความยินยอมในการนำมาตราการทางการแพทย์มาใช้”

เอกสารอ้างอิง

กรมคุมประพฤติ, รายงานประจำปีกรมคุมประพฤติ ปีงบประมาณ 2563 (กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม, 2563), หน้า 27.

กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม, สถิติการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง (ข้อมูล ณ วันที่ 21 มกราคม 2568) [Online], available URL: www.correct.go.th/recstats/index.php, 2568 (,b56okpo, 28).

ซัชทพงษ์ เชื้อดี, “หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังตามพระราชบัญญัติป้องกันการกระทำความผิดในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565,” วารสารสหศาสตร์ศรีปทุมชลบุรี 9, 3 (กันยายน-ธันวาคม 2576): 2.

ปิยนุช ศรีดีพันธ์, ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำในความผิดเกี่ยวกับเพศหรือที่ใช้ความรุนแรง พ.ศ. 2565: ศึกษากรณีการบังคับใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้มีประสิทธิภาพ [Online], available URL: https://library.coj.go.th/pdf-view.html?fid=52783&table=files_biblio, 2568 (มิถุนายน, 28).

สำนักงานกิจการยุติธรรม, รายงานสถานการณ์อาชญากรรมซ้ำในประเทศไทย (กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2561), หน้า 15.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำฯ (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2565), หน้า 3.